Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPOT LÉGAL

LE DIRECTEUR GERANT:

SỐ 1080 NĂM THỨ MƯỜI MỘT — MỖI SỐ 05 $ — 丁丑年 六月初一日 — NGÀY THỨ NĂM 8 JUILLET 1937

GIÁ BÁN

BÁO-PHÁP	NƯỚC NGOÀI
một năm 6$	12$
sáu tháng 3.50	6.50
ba tháng 1.80	3.50

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và mandat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai cũng quảng-cáo, việc công, tư thương lượng trước.

Chủ-nhiệm: Huỳnh-Thúc-Kháng
Quản-lý: Trần-Đình-Phiên

TIẾNG DÂN

敲 La Voix du Peuple 民

Mỗi tuần xuất-bản ba kỳ: thứ Ba, thứ Năm và thứ Bảy

BÁO-QUÁN
số 72, đường Đông-Ba, Huế
Giây thép: TIENGDAN HUE

Không gì thâm sâu hơn cảm tình trên lịch sử.

HỌC VĂN-MINH NÀO PHẢI LÀ VONG-BỔN?

Lại một mối cảm-tưởng sau khi đọc bài diễn-văn quan Toàn-quyền BRÉVIÉ về lễ khánh-thành đập Đô-lương

Bài diễn văn trường giang đại hải nầy, không chỉ là một bài diễn văn khánh thành công cuộc dẫn thủy, mà đáng là một bài tuyên bố chánh kiến, trong gồm nhiều vấn đề đối với cả các phương diện; như 1 bài trước đã nói; lại là một bài có tánh chất kể chuyện lịch sử nữa.

Về công cuộc khai hóa và mở mang xứ nầy do nước Pháp chủ trương, cơ khí tinh xảo cùng các nhà kỹ sư chuyên môn đem phương pháp khoa học hùn với chánh sách nhân đạo của chánh phủ bảo hộ, làm ra những công nghiệp vĩ đại cho xứ nầy: cái đó ở trước tai mắt công chúng, không phải lập lại. Riêng phần ký giả lấy làm cảm động là đoạn ngài dẫn lịch sử nước ta về mấy đời Trần, Lý,... và suy nguyên đến công nghiệp trị thủy đời Hạ vủ nước Tàu, mà trong kinh Thơ là một bản sách đầu tiên trước nhứt sử sách phương Đông đã ghi chép.

Kể lịch sử phương Đông mà nói đến công cán trị thủy, thì từ xưa đến nay, đếp tôn sùng vua Hạ Vũ, vì sau trận hồng thủy 9 năm (trước Tây lịch 2.300 năm) cái biến phi thường ấy, thiên hạ trôi nổi đói khát, ông Vũ vâng mạng vua Nghiêu ra công trị thủy, nào đào mương lấp hói, nào đẹp núi mở đường, trải 8 năm trời, dồn cả thì giờ về công phu vào một việc, đến 3 lần đi ngang cửa nhà mà không vào. Nhờ công khó nhọc và tài trí khôn ngoan của ông Vũ, chiến thắng được oai thế dữ dội của thần Thủy họa mà nhân dân mới có đất cày, có nhà ở, có cơm ăn. Ngoài việc trị thủy ra, ông lại phân định khu vực thành 9 châu và định cả qui tắc điền phú... xem một thiên Vũ-công trong Kinh thơ, đủ thấy công nghiệp vua Vũ là thế nào. Bởi vậy nên đời sau người Tàu trông đến núi sông là nhớ công ông Vũ, đến có kẻ nói:

«Nếu không có vua Vũ, chúng ta sẽ thành cá cả»

Còn ở nước ta, nói thủy lợi thì sông Nhị há Bắc kỳ là to nhứt, đời Lý đã khởi công đắp đê, sang đến đời Trần thái Tôn mới bồi đắp thêm rộng và lấy tên là «đinh nhì đê» (定二堤) kể bờ đê nầy, ở lịch sử ta, cũng là một công trình vĩ đại.

Ở đời khoa học nầy, cơ khí giúp công cho loài người rất to lớn, có những công trình về đời xưa làm đến 50, 70 năm, tốn công vô số ức triệu người, mà ngày nay chỉ trong 5, 3 năm cùng một số ít nhân công mà làm xong... song kể cái lòng bác ái, kể công việc lợi chung cùng kể công khó nhọc nhân nại, thì những nhà làm công trình xưa đang ghi chép không kém gì người đời văn minh nầy vậy.

Vậy mà người Nam ta, phần đông bạn Tây học, gần như quên bẵn mối cảm tình trên lịch sử đó; nay nhân trong bài diễn văn của quan Toàn quyền có nhắc đến mà khiến cho mối cảm tình trên lịch sử sống lại trong tâm trí mỗi người. Tưởng ai đọc bài diễn văn ngài, cũng công nhận rằng một nhà đại chánh trị người Pháp mà thông hiểu lịch sử phương Đông, lại tỏ ý tôn trọng công đức người xưa, đáng là một bài học cho những ai người phương Đông ta kẻ chuyện mà quên gốc.

TỪ-NGUYÊN

VẠN-VẬN

Ngày 28 tháng 5 ta ở đô thành Huế

Tháng năm thường lệ bữa hôm ba,
Đội rượu hương chung khắp mỗi nhà.
Phường phố đi cùng hơi pháo tỏi,
Châu con kẻ lễ chuyện ông bà.
Tàng thương mấy lớp sơn triều giấy,
Thánh quách ngàn năm bóng nguyệt tà.
Đã hiết đến ngày nên nhớ lấy,
Chớ rằng việc cũ bỏ lơ qua.

TH. CH

Cảnh Camranh (1)

Một góc trời riêng cảnh rất xinh,
Trên non dưới nước lắm màu xanh.
Phơi gan giữa bể đôi cồn nổi,
Lướt sóng người chơi mấy chiếc mành.
Khói trắng chen mây vàng Đá bạc,
Cát vàng choáng đất vũng Camranh.
Nghìn năm phong cảnh còn trơ đó,
Sớm tối triều reo giọng bất bình!

Sở ông Hầu (ở Camranh)

Phá núi thành đồng thật lắm công,
Nước chừng sao vội bỏ đi, ông??
Cỏ cây cam mặt cơn trời hạ,
Tường nóc ly gan lúc gió đông.
Mấy lớp xiên xiên, làn sóng bủa,
Một vùng vẫn vẫn ngất, dặm rêu phong!
Còn con nếu để người không thấy,
Ngậm cảnh tang thương khách động lòng.

NGOẠI-CỐ (Phan-thiết)

(1) Cảnh đẹp gần Nhatrang.

CHUYỆN ĐỜI

Ông dân - biểu ấy rờ thật cẩn thận

Hôm thì họ bảo sao mình có mợt sắt mấy ông dân biểu, nhưng cũng vì cuộc tuyển cử sắp đến, mà mỗi lần mình nghĩ đến các ông đại biểu cho mình mà phải ngậm ngùi thay!

Họ được cử làm đại biểu cho dân, mỗi năm họ đi hội, quanh năm chỉ cuối mình, cũng ít được cái hân hạnh thấy được dung nhan của họ. Rồi hết bốn năm mãn khóa, nếu họ tự nghĩ chuồng đầu lòng gối không thể mỗi năm dập tên dụng nhất đi Kinh, thì họ thôi, không ứng cử nữa; còn nếu nghe mình còn mạnh thì lại đâm đơn ứng cử thêm. Có nhiều ông đã mãn khóa rồi, trải những bốn năm «trên vì nước dưới vì dân» mình ngộ có bồi bọ, nghe họ trả lời mà thấm ngợ ngộ!

— Tôi được vào dự tiệc...

— Cụ Hiệp-tá hồi hun vẫn là một bạn đồng viện với tôi. v. v... v. v.

Hơn nữa, có ngài lại còn thổ lộ nhiều cái tâm sự khác

— Nhà nước có trưởng tinh cho tôi khẩn đất, thầu...

— Nhờ quan... ngài đại thương mà con tôi đã được ăn lên.. v. v... v. v..

Ngoại giả, tôi giám hỏi nhiều ông nghị đã làm những gì trong cả khóa dân biểu? Cũng vì thế mà ngày nay thấy một bọn đọc gởi đến một bức thơ của một vị dân biểu gởi cho cử tri, mà tôi lấy làm vui mừng khôn xiết. Vị dân biểu ấy là ông Võ-công-Hòa tỉnh Hà-tĩnh.

Ông dân biểu họ Võ là một người trong cái viện sắp mãn khóa nay mai. Trước ngày mãn khóa ông có in một lá thơ gởi khắp cho cử tri, trong ấy ông kể có những công việc ông đã làm «vì dân vì nước». Tôi tính cả là 26 việc, nghĩa là 26 điều với chính phủ.

Ông nghị Hòa làm như vậy tốt cho là rất đáng, vì ít nữa ông phải kể công cho cử tri biết trong khóa sắp qua, ông đã làm những điều gì, tuy chỉ là điều xin. Nhưng cái người đọc bức thơ của ông nghị, chắc tưởng lầm là ông vận động ra ứng cử lại chăng. Muốn cho người ta khỏi đến ngờ đó, trong thơ ông còn cẩn thận thêm rằng: «Về khóa sau đây, tôi cần ra ứng cử hay không, sự đó là thuộc về trường hợp khác». Cái cẩn thận của ông nghị là ở chỗ nầy, vì ông biết đón trước ngừa sau cho khỏi mang tiếng vận động ra ứng cử lại.

Nhưng tôi xin kể ra một cái ví dụ để so sánh:

Một người làm rể rường cho một nhà điền chủ giỏ. Mấn năm, tân đang xong, người làm rể kia đến nói với chủ rường:

— Tôi hết sức lo làm rường cho, nào đẹp bờ, nào bao, sửa... Rường lấy tôi lợi làm đã quen, tưởng một người khác không siêng làm lợi như tôi. Tôi thành thật cho ông biết mấy điều, còn sự cho tôi làm nữa hay không là một vấn đề khác...

Lẽ tất nhiên là anh làm rể rường nầy cũng mong giữ chơn làm mãi mãi, mà anh ta vì cẩn thận quá một không nói trắng ra thôi. Mà ông chủ rường nghe lời kể trên, sẽ cho anh ta làm mãi không nên.

Cái trường hợp ông nghị Võ-công-Hòa cũng chẳng khác cái người làm rể rường đó. Tôi tưởng cử tri Hà-tĩnh cũng nên hiểu chữ cẩn thận của ông mà sẽ bỏ thăm cho ông.

Hoặc trong thơ ông gởi cho cử tri ông, còn chán cả equi quyền được «anh em bà phước», thì biết ông cẩn thận đến bực nào!

Lacoulây

Xét bắt 5 người ở ủy ban sáng xuất nghiệp đoàn trong Nam

Lúc 6 giờ chiều 30 Juin, nhân viên sở mật thám Saigon đến lục soát nhà hội của ủy ban sáng xuất nghiệp đoàn ở đường Alsace-Lorraine Saigon), có thu một ít giấy má và bắt 5 người giải đi, trong có một người đàn bà. Rồi nơi đó, lại đến soát số nhà ở đường Lagrandière.

TỪ-TƯỞNG BẠN TRẺ

NÊN BI-QUAN HAY LẠC-QUAN ĐỐI VỚI VẤN-ĐỀ CẢI-TẠO XÃ-HỘI?

Ở trong xã hội người người đều bình đẳng về mọi phương diện, không có cảnh tượng người bóc lột người, ai ai cũng có đồ ăn ngon, mặc ấm, nhà ở chắc chắn hợp phép vệ sinh, biết thương yêu nhau, bổ trợ nhau, cùng nhau lợi dụng khoa học mà phấn đấu, với thiên nhiên để giúp cho sự sống loài người ngày càng sung mãn, thì ai ai cũng sẵn sàng cái quan niệm vui đề sống. Nhưng đó là cái cảnh tượng của tương lai, chớ ngày nay chúng ta đang ở trong trường hợp, «mạnh được yếu thua, khôn sống bống chết», nhân loại đang nhấp nhô trong cõi đời đầy nhẫy những sự bất bình mâu thuẫn, biết bao là cảnh tượng thương tâm hằng ngày diễn ra trước mắt, làm cho kẻ có quan tâm đến thời cuộc, không thể bỏ qua, mà không nghĩ đến vấn đề cải tạo xã hội.

Nhưng than ôi! cải tạo một cái xã hội, không phải dễ như đổi một bộ áo quần, thay ra bận vào là hết chuyện, còn phải đem tất cả nghị lực can đảm mà phấn đấu vào các chương, học thuật, chánh trị, pháp luật v. v. là những cái sức mạnh để bảo đảm cho cái xã hội ấy nữa.

Xưa nay, biết bao bậc anh hùng chí sĩ, chìm nổi lênh đênh trọn đời hy sinh cả gia đình tánh mệnh, không biết đến lạc thú nhân sinh là gì, kết cuộc thất bại và thành công vẫn nối chưn nhau. Tuy gặp phải lắm điều chướng ngại lớn lao trải qua con đường đời khó khăn, mà cái tư tưởng cải tạo xã hội không vì thế mà ngừng bước. Trái lại, chỗ độ xã hội ngày càng nẩy nở thêm ra, cái nền gốc sự sống cần thiết làm cho tư tưởng cải tạo đâm chồi mọc rễ trong tâm trí mỗi người; cho đến nàng thanh niên, trước kia là hạng rong chơi, việc đời phó mặc cho thời gian xoay chuyển, mà ngày nay, thì không thế nữa: Trừ các cậu công tử giàu sang, mải miệt trong phe tiêu thuyết tình và trau bề vật chất, không kể, còn phần đông đã nhận cái trách nhiệm nặng nề, quan hệ với quốc gia xã hội, nên lấy theo cái trình độ và nghị lực của mỗi người mà có cái quan niệm khác nhau; nhưng tổng chi cũng dần nhận cái xã hội hiện tại là không hợp thời mà có cái quan niệm bi quan hay lạc quan đối với vấn đề cải tạo.

Xã hội Việt-Nam ta còn là bán khai, từ kinh tế, chánh trị gì gì cũng thua kột thế giới, nhưng gần đây chúng ta cũng không chối rằng không tấn hóa. Nhưng tấn hóa theo bề cao mà không có bề rộng, lại thiếu hẳn bề sâu, vì cái lực lượng cải tạo xã hội là thanh niên, song thanh niên ta ngày nay thì ra thế nào?

Từ phong trào Âu-Mỹ truyền sang, và nhờ ơn khai hóa của người Pháp, một số ít đã hấp thụ được cái tư tưởng mới mẻ, nhưng trước khi đem ra hô hào truyền bá, không xem xét để phân biệt điều dở điều hay trong phong tục, tập quán, lề giáo cũ, nên lắc bước ra thiệt bánh, không đủ sức đương phó với những trở lực của xã hội hiện thời. Và số ấy lại là một số rất ít, nên sức chi phối không thể lan rộng ra toàn thể, thành thử có đại đa số, lòng hăng hái mà bình nhật không chịu đào luyện lấy tinh thần, trau dồi lấy tư cách, không biết căn cứ vào tư tưởng mà giải thích cái mâu thuẫn giữa thời kỳ mới cũ gặp nhau. Lúc đầu tiên vừa gặp phong trào kích thích, hoàn cảnh xui nên, thôi thì đầy vẻ lạc quan, nhắm mắt sát cả thảy, trong còn mất không còn có ai, dầu những kẻ đã hy sinh vì nòi giống đáng kính phục cũng dẹp ra một xó, hăng hái biết bao! Đến khi hăng mình vào thực tế, nhúng tay vào việc, mới gặp một đôi cái trở lực con con thì đã chạy như gà chạy mặt, không dè nghị lực mà giữ mình, đứng nói chiến thắng ai, rồi xây lưng lại làm lấy sai cho thế lực và kiếm tiền, bao nhiêu lời hùng hồn khẳng khái trước kia, nay đã buông theo giòng nước chảy! trừ một ít kẻ còn có lương tâm, không nỡ làm việc đê hèn, song cũng hóa ra người bi quan! Rốt cuộc chỉ diễn trò cười cho phái bảo thủ. Mà chính các bậc thanh niên chánh đáng, các nhà hữu tâm thời cuộc, trông theo cái lối xe úp ấy, cũng lấy làm ái ngại đau lòng, rồi cái tư tưởng bi quan lại càng in sâu vào tâm trí.

Đứng trước cái tình thế éo le, cuộc đời nông nổi, chúng ta không thể bỏ sự thực đi đâu mà chối cải cho được, nhưng than thở vẫn vô ích!

Kẻ viết bài nầy không nỡ bài xích sự lầm lạc của thanh niên một cách tinh cờ vô ý, vì ai lại không lầm; cũng không chê trương điều lỗi tư tưởng giai cấp; chẳng qua đã từng trải trong cảnh chua cay bỏng ruột mà cảm thấy cái tư tưởng siêu quan một lúc, bi quan suốt đời» của thanh niên ta ngày nay mà không khỏi phập phồng lo ngại cho bước đường tiến hóa xã hội sau nầy. Vậy mong ai là kẻ quan tâm đến thời cuộc, không nên bỏ thực tế đi đâu, mà buồn vui theo hoàn cảnh, hãy trông vào gương đi vẳng mà nhận làm bài học nghiêm khắc, với cả những ý chí riêng, cùng nhau trao đổi ý kiến, bồi bổ chỗ khuyết điểm, bàn bạc triệt để cái phương châm tiến thủ, nắm vững cái chủ trương của mình, để chiến thắng mọi ủng cái trở lực trên con đường hoạt động, thì trong cõng cuộc vận động xã hội sau nầy, mới khỏi sai đường lạc lối, tự đưa mình vào những trường hợp nói trên, trở thành cuộc đời vô vị.

NAM HUÂN
(Một người thanh niên)

Hội Cứu-tế xuất tiền giúp chính trị phạm

BẮC-KỲ. — Tỉnh Phú thọ, về ba làng Sơn dương, Kinh kệ, Xuân lũng thuộc phủ Lâm thao, có đến ngót 50 chính trị phạm được tha về từ hồi chánh phủ Bình dân lên cầm quyền chính nước Pháp.

Năm mươi người chính trị phạm ấy, nay từ 6 tháng mới được tha về, các quan đầu tỉnh đã để ý đến cách giúp đỡ họ về mặt tài chính, về công ăn việc làm.

Theo quan Tuần phủ thì hiện nay toàn tỉnh Phú thọ chỉ còn lại chừng 7 chính trị phạm được ân xá về chưa có việc làm và ngài hứa sẽ hết sức chăm lo tìm công việc làm tử tế cho họ an cư lạc nghiệp. Hội Cứu tế đã giúp M. Luyện và M. Hoan có việc làm ở sở lục lộ với 3 người nữa được ty ruộng nhỏ và môn bài thuốc lào.

(ĐỒNG PHÁP)

Nga Nhật xung đột nhau kịch liệt

Đông-kinh, 1-7 — Như tin đã đăng trong số trước, quân Nga xâm phạm vượt qua biên giới Mãn châu, chiếm cứ hai đảo giữa Hắc long giang (Amour). Liên đó liên quân Mãn Nhật tấn công lại, chiếm lại đảo, đuổi quân Nga đã khởi phục mấy đảo ấy.

Tình hình ấy khiến cho người ta lo sợ rằng không khéo sẽ có nạn chiến tranh.

Quả nhiên, vừa rồi ba chiếc phóng thuyền của Nga xâm phạm vào một toán quân Nhật, toán quân nầy tổng thân công đại bác mà chống cự lại, rồi đuổi đi, lại đánh chìm một chiếc phóng thuyền của Nga và làm cho hai chiếc khác hư hao nặng.

Các tướng lãnh Nga tiếp được tin ấy bèn hạ lệnh cho một đoàn chiến thuyền tập trung trên Hắc long giang và phái thêm 10 chiếc phóng thuyền khác tới tăng viện để quyết chiến với liên quân Nhật Mãn.

Chánh phủ Mãn châu một mặt đã chính bị quân bình, một mặt đề gởi cho chính phủ Nga một bức công điệp kháng nghị.

Đông-kinh, 1-7 — Chánh phủ Nhật tỏ ý muốn giữ cho cuộc xung đột kia không lan rộng ra. Nhưng theo thông tấn Reuter ở Cáp nhĩ tân, vẫn có người tin đã nổ:

Theo dư luận người Nga, thì nguyên do cuộc xung đột là tại một chiếc tàu chiến Nhật Bản bắn trước vào một trại lính ở biên giới Nga; Liên trong trại nầy bắn trả, thì đội phóng thủ Mãn châu tại gần một chiếc tàu Nga.

Ngọc-tư-khoa, 1-7 — Ông Joseph Davies, đại sứ Huê kỳ có đến viếng ông Saigenaltrov, đại sứ Nhật bản, hồi thăm về cuộc xung đột trên Hắc long giang, và tỏ ý muốn riêng khuyên hòa giảng để cho cuộc xung đột ấy khu trục ra và có ảnh hưởng sâu xa.

Mặc tư khoa, 2-7 — Cuộc hội đàm của tổng trưởng Ngoại giao Nga Litvinoff và đại sứ Nhật không làm thay đổi tình hình trên Hắc long giang chút nào hết.

Ông Litvinoff phản đối cách hành động của lính phòng thủ Mãn châu, và tuyên bố sẽ đòi bồi thường cùng yêu cầu rút quân đội ra khỏi cho tổn hại tới.

Đại sứ Nhật lại đổ trách nhiệm cho Nga khi Nga vì Nga đặt quân lính chiếm cứ các đảo kia một cách phi pháp. Ông yêu cầu quân đội Nga và Ông Litvinoff bèn nói cho quân đội hai bên rút về chỗ cũ. Đại sứ Nhật hứa sẽ xem lại.

Đính chính một cái tin nhầm

Báo «PHỔ-THÔNG», ngày 29 Juin có bài nói về cuộc tổng tuyển cử sắp đến ở Trung-kỳ, có kể tên nhiều người sẽ ra ứng cử, trong có kể cả tên tôi, và nói rằng khóa trước tôi ra ứng cử và bị một người đánh đổ v. v..

Đó là nói lầm, vì khóa trước lần cử thứ nhứt tôi đã được thắng số, đắc cử ngay. Sau vì bộ Lại nói thiếu điều kiện nên mấy cuộc bầu cử ấy, chớ không ai tranh cử đánh đổ cả.

Tôi lại xin cải chính rằng về kỳ tổng tuyển cử sắp đến, tôi cũng không định ra ứng cử.

Nguyễn-Gui-Hương

HÀNG BIẾT NÓI

Của Viên-Đệ

(Tiếp theo)

Xem thơ anh bạn tôi xong, tôi lại xé xem cái thơ thứ hai, mà ngoài bì không có tên người gửi, thì ra thơ của anh cả tôi gửi ra nói đã nhận được thơ tôi về cho hay ngày xuống tàu đi Tân thế giới, rồi cũng khuyên dặn an ủi, trong có đoạn nói :

« Em vì sự sống mà ra đi, thì cũng nên nghĩ cái đời sống sau cho có khác người. Còn cái hoàn cảnh sầu xử ở gia đình ta xưa nay, ly biệt quyến luyến là lẽ thường, không nên quá buồn nghĩ mà ra những giọng công sầu ủy mỵ, có hại cho tinh thần xu xác nhiều. Cổ nhân có câu : « Tự thắng giả cường » em nên ghi nhớ ».

Xem những lời khuyên dặn tôi rất ý vị, mà tôi không xa được cái sầu. Nghĩ từ ngày bước chân vào trong làn tinh đã 18 ngày, ăn, nghỉ hiu, ngủ xó bờ, bịt bùng bó rọ, không được đọc qua một tờ báo nào để biết những tin tức đó đây, gọi là đời sống còn có ý vị một đôi chút. Chung quanh toàn thấy những cái cảnh tượng buồn tình của anh em chị em bạn dân ngồi ẻo bỏ nước ra đi. Tôi ra hàng mua rượu uống, kể cái tửu lực tôi chỉ độ 3 chén mất trâu là tuý lý, mà hôm đó tôi mua bẩn một ly 5 xu. Không phải tôi là bạn Lưu-Linh, song cũng là người cùng nước với ông Nguyễn-khắc-Hiếu. Nhớ câu hát của ông ở một bài hát nói : « Thế ngôn tuý tửu chân vô lịch, ngã dục tiêu sầu thả tự do » tôi mua uống rồ say để tiêu sầu như ông Tản-Đà. Nhưng mà rượu chưa say thì sầu đã say !

Cái cảnh tượng ở làn hôm ấy xem ra ai cũng ngao ngán buồn rầu, nhất là tối đến, họ truyền nói 3 giờ sáng dậy ra tàu, thì hàng hiệt nói ai cũng lo đi ngủ sớm, người thì bàn ghế nhà hàng cũng thu giẹp lại hết, cái cảnh đèn sáng và ăn uống không có như mấy tối trước ; gian bàn tạp hóa thì cửa đóng kín lại, trong có những tia sáng đèn theo các khe cửa chiếu ra, và nghe có tiếng người rì rầm xen với tiếng tiền trình xu loảng xoảng. Đó chắc là vợ chồng người bán hàng độc quyền đóng cửa đếm tiền với nhau. Trong căn anh em phu mộ năm truyện trò than thở với nhau, nghe có kẻ nói : « Tôi có người nhà ra mà không còn được lấy một xu đưa chân về ». Tiếp tiếng thở dài và nói lại : « Tôi cứ xét ngay tôi, ăn không giám mua gì, chỉ có bệnh nghiện nước chè, mỗi bữa không thể uống được nước với phu nước lạnh, mà tính ra cũng mất một đồng hai bào tiền nước, buồng người có quả bánh rượu nhắm, mua sắm thì còn gì ».

(Còn nữa)

Lý trưởng như thế, dân chịu sao nổi ?

THANH-HÓA. — Chúng tôi là 80 dân làng Trịnh xá, tổng Trịnh xá, huyện Yên định. Lin có lời trân trọng tố nỗi khổ sở bị lý trưởng Trịnh-đình-Bạng áp bức mong quan trên xét việc sau này :

1°/ Làng chúng tôi ngày tháng 3 được vay 120$ bạc Cứu tế, trong ấy có 10 người được vay mỗi người 3$, y lấy mỗi người 0$30, và 15 người, mỗi người được vay 2$00, y lại lấy mỗi người 0$20 nữa là tiền phí.

2°/ Ngày 12 tháng 4, làng lại được vay 51$60, bạc Nông phố ngân hàng, nhà nước cho vay mỗi mẫu 1$40 làm giống, để làm vụ tháng 10. Lúc một làm đơn vay, y bắt góp mỗi mẫu 10 đồng tiền đồng để chi phí, ai không chịu góp thì không cho ký tên vay ; đến khi nhận bạc về có phát, y bắt ký trước rồi mới phát bạc sau, lại lấy phí tiền mỗi đồng bạc 0$00.

Về bạc cứu tế, 45 người được vay Cứu tế hồi trước, y lại lấy mỗi đồng 0$05, trong làng chỉ được ký vay 380$; còn 73$80 y ký thặng số ruộng của nhà, và mạo ký tên thân thuộc đứng vay, để lấy số bạc còn lại 134$82, hiện trong làng nhiều nhà không được vay.

3°/ Làng chúng tôi có một cái chợ, đóng môn chịu thuế 42$, làng cho người đứng trung thuế, đồng niên 16$, còn bao nhiêu dân phải thường chịu. Mà làng hơn 200 suất, y chừa làm 4 quí, cứ mỗi quí thâu mỗi nhà 0$07, thành mỗi qui 14$, cộng đồng niên 56$, với 16$ người trung, tổng cộng 72$; chỉ độ 42$, còn thừa 24$.

Cách thâu góp như thế đã 4 năm nay, thành thâu tất cả 96$, bỏ túi không chịu tính với dân, để làm công bản.

Mong quan trên xét xét.

80 người dân ký tên và điểm chỉ

Phạm nhơn được ăn bữa cháo sớm mai

QUẢNG-NGÃI. — Từ mấy năm gần đây nhà lao Quảng ngãi có chỉnh đốn lại được nhiều, vắng những tiếng than phiền về sự ăn uống, trừ một đôi khi gặp người cai bắt linh đánh mắng. Nay lại được ăn thêm cháo buổi sớm.

Sau khi phạm nhơn được tự làm gạo và nấu ăn (không giao chà thảo), thì ngày 4-6-37 đã được lệnh mỗi ngày được ăn thêm một bữa cháo sớm mai. Thế là hàng ngày trước kia chỉ ăn 2 bữa trưa và tối, mà nay được thêm bữa cháo lót lòng, trong nhà lao có vẻ vui.

Nhưng còn tiếng phàn nàn là những người bệnh và những người bị án nhẹ từ 9 tháng trở xuống, còn phải bắt đi làm việc trong lao, như xay lúa, đã gạo.... và không phát quần áo cho các phạm nhơn án nhẹ từ 9 tháng trở xuống.

Mong nhà đương cuộc làm cho hoàn thiện hơn lên.

P. V.

Buôn bán

Chỉ nên buôn các thứ hàng đã có tiếng nhiều và chắc chắn bán chạy.

NHƯ :

DẦU KHUYNH - DIỆP
KẸO KHUYNH - DIỆP
DẦU BA-CÔ
KÍ-NINH NHÀ - NƯỚC
KEM VÀ PHẤN TOKALON
THUỐC ĐÁNH RĂNG
ROSÉMAIL
CÁC THỨ THUỐC HIỆU
NHÀNH-MAI V.V...

Mua buôn, làm đại-lý, hỏi tại :

HIỆU VIỄN - ĐỆ
Ở Bến-Ngự HUẾ

XỔ SỐ QUỐC-TRÁI

Ngày 1er-8-37 tại Hanoi
(Lần thứ 61)

số trúng 10 000$
78.760

số trúng 1000$
91.165

19 số trúng 500$:

15 589	22 064	28.861	33 557
45.347	47.888	66 969	80 092
88 943	96.834	110 422	121.484

Những số sau cùng trúng 100$:

20	2 338	5 206	7 139	9 448	12 184
378	2 531	5 292	7 282	9 484	12 238
407	2 848	5 428	7 321	9 671	12 303
513	2 983	5 443	7 668	9 687	12 342
514	3 283	5 831	7 762	9 819	12 483
565	3 353	5 833	7 819	9 825	12 580
670	3 482	6 003	7 873	10 884	12 600
883	3 708	6 030	7 941	10 371	12 744
1 043	3 866	6 102	7 998	10 372	13 036
1 294	4 664	6 144	8 474	10 416	13 245
1 422	4 168	6 322	8 456	10 526	13 338
1 506	4 245	6 607	8 656	11 327	13 471
1 578	4 277	6 773	8 725	11 476	13 503
1 601	4 383	6 841	8 953	11 497	13 618
1 688	4 539	6 850	8 959	11 502	13 636
1 754	4 599	6 941	9 039	11 627	13 666
2 216	4 973	7 052	9 342	12 088	13 823
2 258	5 085	7 134	9 354	12 149	13 998

(Còn nữa)

THƠ TÍN

Cùng Ô. Trương tấn-Tiếp làng Hà-bình, Đông xuân, Phú-yên

Hai là đơn chúng các giấy phụ theo các ông nhờ bản Thương trực Ỷ Gia Dân biểu chuyển đạt lên Tòa Khâm và Bộ Lại, bản báo đã gởi đến Việc ngày 9-7-37

Ô. Nguyễn-Nhân, Phước-lâm, Quảng-ngãi

Nhận được 5$ ông trả tiền báo đến 15-1-38.

Ô. Phạm-Nghĩa, Trung-Lương, Sông-cầu

Nhận được 4$70 ông trả đã tiền báo đến 31-5-38.

Ô. Đào-đôn-Thâm, Hàm-anh Hà-tịnh

Nhận được 6$ ông trả tiền báo đến 31-8-37.

Ô. Ngô-đình Kiểm, Tạp-an, Quảng ngãi

Nhận được 2$ ông trả tiền báo đến 15 10 37

Ô. Nguyễn-Kiểm, Phương-xá, Tam-kỳ

Nhận được 5$ ông trả tiền báo đến 15 9-38

Ô. Lý Kiệt, Tam-kỳ

Nhận được 3$ ông trả đã tiền báo đến 15-7-37,

25 cuốn trái chưa trúng.

Ô Huỳnh-Trạm và ông Phạm-Trân, Ái nghĩa, Quảng-nam

Đơn tực khiếu nhờ chữ nhọ của hai ông nhờ bản báo chuyển đạt lên bộ Tư pháp đâu rồi viên lý trưởng vu đọc... đã gởi ngày 5 Juillet 1937 rồi.

Vậy các ông chờ quan trên xét xử, xin miễn trách bài kia.

T. D.

Chuyện thiệt

Bài thơ của một cậu học sinh thuật chuyện người bạn nghèo

Cái chết của anh Tứ hay là cái chết của trăm ngàn kẻ không cơm

Sau khi học một năm lớp ba ở một trường huyện, tôi đậu được mấn nguyện thi chữ Pháp (mention française) của bằng Tiểu học yếu lược.

Ở vào một hoàn cảnh khá, tôi có hân hạnh hơn các bạn là được nhà cho đi học xa.

Năm ấy, Tứ — một người bà con chú bác họ với tôi — cũng đậu như tôi vậy, nhưng được cái hơn là Tứ đậu đầu.

Ở nhà quê, mà đến hiện giờ cũng vậy, họ có một cái mục đích thiết tha khi cho con đi học là mong cho chúng chiếm được mảnh bằng, dù mảnh bằng chỉ nhỏ xíu : bằng Tiểu học yếu lược ! Cái mục đích ấy chẳng riêng gì phụ huynh học sinh, mà đến mấy ông giáo cũng vậy. Vì thế, ở những trường làng — chỉ có từ lớp tư trở xuống — người ta đã thấy con em học theo một cái chương trình không còn phải là cái chương trình nhà nước nữa :

Họ bắt con trẻ học, học cho quá sức chúng, cho hơn cả sức học trò lớp ba nữa, để cuối năm chúng đi thi cho đậu, cho các ông giáo nở mặt nở mày, cho phụ huynh biết ơn thầy. Tôi còn quên sao được những danh từ nầy ở miệng các bạn học trò ấy trong lúc làm toán : mọn phần (fraction), luật ba ngược (règle de trois composée), luật ba xuôi (règle de trois simple) và vẫn còn nhớ mãi cái bài luận, bài luận của một cậu bé học lớp tư : « Anh hãy gởi thơ khuyên bạn anh nên bỏ học chữ Hán để theo học quốc ngữ và chữ Pháp. Anh hãy kể những cái lợi hại trong việc bỏ thứ chữ nầy, để theo học thứ chữ khác ấy » ! Nói tóm lại là sức học của ông giáo được bao nhiêu, ông đem hết ra để bắt học trò phải theo cho bằng vậy.

Tứ cũng như tôi, cũng đậu Tiểu học yếu lược sau một năm học lớp tư ở trường làng.

Đậu được Tiểu học yếu lược chưa phải là xong, chúng tôi còn phải chiếm cho được cái mấn nguyện thi chữ Pháp, vì hồi ấy mấn ấy bắt buộc phải có.

Tôi được nhà cho đến học một trường huyện cách một con sông, hơi bãi cái bà xa độ bốn cây số. Mỗi buổi trưa tôi phải ở lại, và tiền trời mưa lụt thì phải ở luôn.

Hồi cùng học lớp tư với tôi, sức học của Tứ thế nào tôi cũng đã biết, Tứ có thể kể ra viết ra hai chục cái « verbe », Tứ có thể chia verbe nữa, cả đến những « thì » (temps) khó như « passé simple » hay « passé composé » chẳng hạn.

Nếu ở vào một nhà khá vừa đủ miếng ăn, thì Tứ cũng có thể học được một năm ở lớp ba nữa, nhưng nhà Tứ quá nghèo, nghèo đến không có giấy bút để viết, không đủ cơm ăn ba bữa để đi học. Nếu có giấy bút đi học là nhờ một ông giáo bà con cho. Nói ra cái nầy thì tất vong linh Tứ, nhưng Tứ anh ơi ! anh cho phép tôi nói, nói để cho những kẻ ngồi trên từng lầu cao, bao bọc không biết bao nhiêu là cái sướng chỉ cho một thằng con đi học a, b, c đã phải tốn một tháng đến những bạc chục, bạc trăm, để cho họ thấy rõ hai cái thái cực :

Tôi vào nhà Tứ một buổi trưa, thấy Tứ, chị Tứ, và em Tứ đang quây quần chung quanh một cái giường tre để « đàng » bữa trưa. Món ăn : cơm bắp khuấy với nước sôi để làm thành cháo !

Tuy thế, tôi thấy Tứ vẫn vui vẻ, vẫn sung sướng. Tứ cũng đùa bỡn, cũng ganh đua trong giờ học như các bạn, và có lẽ hơn các bạn nữa.

Tứ không có thể đến trường huyện để học lớp ba, nhưng Tứ vẫn nước mo rằng mình phải đậu mấn nguyện thi chữ Pháp. Thế rồi Tứ ở lại trường làng để học thêm một năm lớp tư nữa. Nhờ có thầy giáo thương, nên Tứ được trong những lúc rảnh, thầy dạy thêm chữ Pháp cho. Lúc ấy Tứ rất được nổi tiếng, đi đâu cũng nghe anh em bạn bè tán khen ngợi rằng sức học của cậu bé lì hơn ấy hơn cả sức học của học trò lớp ba ; cái chứng cớ rõ rệt là một hôm, trong một cuộc thi tán tích về Pháp văn, cả học sinh lớp ba dự thi, Tứ đứng đầu.

(Xem qua trang 3 cột 3)

Tin buồn

Ông NGUYỄN-HỮU-GIÁI lệnh tăng của Cụ Cố Quận công Phước môn, mới đỗ Luật khoa Tiến sĩ, vừa tạ thế tại Reims ở Pháp.

Bản báo xin có lời chia buồn cùng tang quyến.

T. D.

Muốn nghe tin tức trong hoàn-cầu được lanh chóng và rõ ràng,
Muốn thưởng thức âm-nhạc của các dân-tộc trên thế-giới,
Muốn nghe những điệu hát cải-lương Nam-kỳ, ca Huế và hát Bắc mà không tốn tiền mua dĩa hát
chỉ nên dùng một cái máy vô - tuyến - điện

PHILIPS hay PILOT

bán tại SOCOA HUẾ

Một trường Tư-thục Nữ-học lớn nhất xứ Đông-Pháp

Trường NỮ-học HOÀI-ĐỨC, ở phố hàng Trống Hanoi, chỗ cả trường Đông-dương, do bà Huỳnh-Lân sáng lập, có đủ ban sơ đẳng và cao đẳng tiểu học, có nhiều nữ giáo viên *Pháp* và *Nam* lành nghề chuyên dạy. Có nhận lưu-học-sinh. Cách tổ chức trong trường rất hoàn toàn, nên ở Hà-thành ai ai cũng công nhận là một trường nữ học đứng đắn, có quy củ nhất ở xứ Bắc-Kỳ mà cả xứ Đông-pháp nữa, vì ở Huế và Saigon chưa thấy một trường nữ-học nào lớn như trường HOÀI-ĐỨC.

Sáng ngày 28 Juin nầy, nhà trường mở các lớp dạy trong vụ hè, luyện pháp-văn và toán-pháp cho các nữ học sinh thi lên lớp, hay thi vào lớp đệ nhất niên các đẳng tiểu-học các trường công.

Địa chỉ : *Institution HOÀI-ĐỨC 70 rue Jules-Ferry HANOI*

THUỐC PHÁT MINH XƯA NAY CHƯA TỪNG CÓ

TRỤC TÍCH TIÊU ĐÀM HOÀN. — Số 32 chuyên trị các chứng đau bụng kinh-niên, đau bụng phòng-tích, độc tích đàm tích rất thần hiệu. — Giá mỗi gói : (80 hoàn) 0$40.

KIỆN TỲ TIÊU THỰC HOÀN. — Số 48. Những người đau bao-tử những người già yếu, đau lâu mới mạnh, tỳ vị yếu no hơi, sinh ruột, ăn uống không tiêu, biết dùng thuốc nầy thì mười bịnh không sai một. — Giá mỗi hộp : 0$30

TRƯỜNG PHONG TRỊ LẬU HOÀN. — Số 57. Bịnh trĩ (Nội trĩ và Ngoại trĩ) nếu không điều trị gấp, sẽ sanh ra hai chứng hiểm nghèo đến tánh mạng là Trường-ung và Mạch-lương, rất khó trị. Nếu biết qui đồng tiền, mua thuốc VÕ-VĂN-VÂN uống thì thấy hiệu nghiệm ngay. — Giá mỗi chai : 1$00.

Còn có trên 50 món thuốc khác rất hay, đủ các thứ cao, đơn, hườn, tán, bào chế kỹ càng đó.

Nhà thuốc **VÕ-VĂN-VÂN** Thủ-dầu-một

Các chi cuộc HUẾ — TOURANE — QUINHON — SAIGON — HANOI — HAIPHONG

Hội-Vạn-Quốc Tiết-Kiệm

Hội tư-bản chiếu theo nghị-định ngày 22 Avril 1916
Vốn của hội đã đóng được là:
6.000.000 lượng bạc và 8.000.000 quan tiền Pháp
Hội-quán 7, Avenue Edouard VII Thượng-Hải
Quản-lý cuộc Đông-pháp 26, đường Chaigneau Saigon

SỐ TIỀN DỰ TRÙ TỚI NGÀY 31 DÉCEMBRE 1936 : 2.022.045$37
(về bên cõi Đông-Pháp mà thôi)

TIỀN CHO VAY TRONG CÕI ĐÔNG-PHÁP.
để đảm bảo số tiền đóng vào hội kể trên đây : 2.124.288$73
Xổ số hoàn vốn cho phiếu Tiết-Kiệm mở ngày: 28 JUIN 1937
Chủ-tọa: Ông EMBERT Quản-lý nhà Pháp Hoa ngân hàng SAIGON
Dự-thính: Các ông PHAM KHAC-MINH và TRUNG-PHAT

Số phiếu	Người chủ phiếu	Vốn phiếu
	Cách thức P	
	Những số ở bánh xe ra: 800, 2662, 2361	
	Hoàn nguyên vốn:	
2662	Bà TRAN-THI-THUONG buôn bán ở PHANRANG	500$00
2361	Ông NGUYEN VAN-THOI Tiếp-tân TRAVINH	400 00
	Cách thức số 2 — Bộ số 408	
	Trong hạng bộ này có phiếu: 6402, 9963, 14353, 7720 11960, 13929.	
	Hoàn nguyên vốn:	
6402	Ông PHAN-VAN-DANH Doc-thanh ở MYTHO	500$00
9963	Ông LE-QUANG-MAT 92 phố Odhestdal ở HAIPHONG	500.00
14353	Bà NGUYEN-THI-DOI ở Xuân-Day SOKRANG	500.00
7720	Ông LIEU KIM-LY ở nhà ông Luong-van-Hy Giáo học ở TRAVINH	250.00
11960	Ông NGUYEN DUY-DAM Van Hai ở PHAT DIEM	250 00
13929	Ông NGUYEN-VAN-MAN Công sự ở Brasseries CHOLON	250 00
	Cách thức số 3 — Bộ số 1308	
	Trong hạng bộ này có phiếu số 3173 (phiếu đã hủy bỏ)	
	Xổ số trả tiền lời — Số tiền lời là 191$18	
	Phiếu trúng ra số 2895 là phiếu 500$ — theo luật hội, 2 phiếu sau đây được hưởng số tiền lời đã kể trên:	
2895	Phiếu VO-DANH ở CHOLON	95$59
2118	Phiếu VO-DANH ở SAIGON	95 59
	Cách thức số 5 — Xổ số hoàn vốn gấp bội	
17137A	phiếu bỏ bỏ.	
17137B	Phiếu 200$ không có đóng tiền thưởng lệ, nên không được hưởng quyền lợi về cuộc xổ số trên đây. Nếu có đóng tiền thưởng lệ, thì phiếu này sẽ được hoàn vốn gấp bội là: 1.000$.	
	Hoàn nguyên vốn — Bộ số 2153	
	Trong hạng bộ này có phiếu: 6100B, 13332B, 18518B, 28556A	
	Hoàn nguyên vốn:	
6400B	Ông THAO HON Haikong TCHEPONE	500$00
13332B	Ông NGUYEN VAN-CHAT ở nhà ông phán DUC ở CANTHO	200 00
18518B	Ông DINH-VAN-CAI phó Quản cơ ở CAOBANG	200.00
28556A	Ông Dinh-BIA-THUYET Thừa-phái ở NINH-BINH	200 00
	Xổ số miễn góp — Bộ số 2821 đã xổ trúng	
	Trong hạng bộ này có phiếu: 14445B, 14627A, 14665A, 14521B	
	Được hoàn vốn lại: Giá bán lại	Vốn phiếu
14446B	Ông HOANG-TUONG-HY ở nhà ông KHAC Dược-sĩ ở THANH-HOA 104$40	200$00
14627A	BA TRUONG-THI-THANH-XUAN 456 đường La Marne CHOLON 113.80	200.00
14665A	Ông NGUYEN-BA NHU Dien-Ban ở QUANGNAM 113 80	200 00
	Cuộc xổ số phụ thêm	
	Về phần tiền lời năm 1936 chia cho phiếu cách thức số 5	
2940	**Hoàn nguyên vốn:** Ông NGUYEN-VAN-DUC nhà Van-Tai ở HINSOUN (Thanh-hóa) 1 000$00 được	

Mỗi phiếu trúng ra trong cuộc xổ số MIỄN GÓP được đổi ra phiếu tất góp ỷ vốn mua, không phải đóng tiền tháng nữa lại có giá bán lại liền và được giự 3 cuộc xổ số mỗi tháng về phiếu cách thức số 5.

PHIẾU CÁCH THỨC P

Phiếu TIẾT KIỆM cách thức P của HỘI VẠN QUỐC TIẾT KIỆM, có thể gây được hạt số vốn là:

10 000$00	mỗi tháng	chỉ phải đóng	số	25$00
5.000.00	»	»	»	20 00
4 000 00	»	»	»	12 50
2 000.00	»	»	»	10.00
1 000.00	»	»	»	5.00
500.00	»	»	»	2 50
400.00	»	»	»	1.25
				1.00

Kể ngay từ tháng đầu mới mua, phiếu sẽ được dự cuộc xổ số hoàn vốn trước kỳ hạn đã định. Phiếu trúng ra được hoàn lại ngay số tiền bằng vốn phiếu, cũng kể số tiền người chủ phiếu đã góp được bao nhiêu. Mỗi khi lĩnh tiền rồi, người chủ phiếu không phải đóng chi nữa hết. Nếu chẳng có may trong các cuộc xổ số hằng tháng, thì vốn phiếu sẽ hoàn lại sau 25 năm là cùng. Mua phiếu của HỘI VẠN-QUỐC-TIẾT-KIỆM có thể:

1.— Vay được ... sau khi góp
2.— Có giá chuộc bảo hiểm được 2 năm.

Chủ phiếu lại có thể xin ngừng góp khi có giấy xin.

HỘI VẠN QUỐC TIẾT KIỆM cần dùng người có đủ tư cách để làm Đại-lý và Kinh-lý-viên.

Cái chết của anh Tứ hay là cái chết của...

(Tiếp theo trang 2)

Cuối năm ấy, thi môn nguyện thi Pháp văn, Tứ đậu số một. Tôi còn nhớ hôm nào khen văn, Tứ đọc một đoạn trong quyển « Les cinq fleurs » xong xuôi, vỗ trà lời trôi chảy cả những câu câu giảm khảo hỏi trước khi được những tiếng khen rất vẻ vang : très bien ! très bien !

Đậu được môn nguyện thi Pháp văn, cái mục đích của Tứ tuy chưa đến, nhưng cũng phải tiết. Tứ phải ở nhà, ở nhà để đi mót củi, để bổ bếp, để hái dâu !

Học ở Huế một năm, đến nghỉ hè tôi về quê thì hay rằng Tứ đã đi học chữ Hán. Theo lời ông thân Tứ — bác tôi — thì số dĩ ông muốn cho Tứ theo Hán học là để ngày sau ra làm làng, và nếu thuận ra, nhờ chữ nghĩa khá, có lẽ được cái ông hương, ông lý, khỏi bị đè ép, càng quí.

Thế rồi từ đó, tôi không để ý đến Tứ nữa. Những cảnh thành thị đã choáng hẳn tâm hồn tôi, rồi, Chỉ mỗi lần nghỉ hè về quê, gặp Tứ, tôi mới để ý và nói chuyện với Tứ. Tôi biết được rằng, sau một năm học chữ Hán, Tứ đã đọc, đã thảo được cả những khế ước, giấy má thường, Tứ coi kể giảng nghĩa được đủ quyển sách rẻ rẻ. Những lúc gặp tôi, nói chuyện càng tôi, tôi để ý thấy Tứ nhìn tôi ra vẻ thèm thuồng, nhưng vẫn có ý tự phụ, không phải Tứ thấy tôi bận những bộ áo trắng trẻo, đội cái mũ kiểu mới, hay mang đôi sandales tas mà thèm đâu. Cũng chẳng phải Tứ thèm cái xe Huế đẹp như mộng, có sông Hương, có núi Ngự-bình, có thành trì đồ sộ, có các lăng tẩm... Tứ chỉ thèm có một điều : nếu Tứ ở vào hoàn cảnh tôi, thì Tứ nào đã thua gì tôi, mà có lẽ hơn nữa, chính tôi cũng nghĩ như vậy.

Thế rồi bỗng một hôm, ở trường về, tôi vui vẻ như một con chim vàng nhảy nhót trên cành — vì vừa mới đùa bỡn với các bạn, vừa mới thưởng thức những cái hay cái đẹp của đất phồn hoa — thì tôi thấy cha tôi ở nhà quê mới ra và báo cho tôi hay tin rằng Tứ vừa mới chết !

Tin sét đánh ! Cái chết của Tứ là một cái chết rất thảm khốc, nhưng cũng là cái chết rất tầm thường : chết vì nghèo !

Rắp học được một năm chữ Hán, Tứ đành phải ở nhà để kiếm gạo. Nhờ một người quen chỉ dẫm, Tứ đến ở một nhà kia về miền nguồn (gần núi) để dạy cho mấy đứa trẻ trong nhà ấy học. Miền nguồn vẫn là miền có nước độc, nhất là thấy thổ không hợp cho những kẻ ở miền đồng bằng. Ở được vừa năm, một hôm Tứ thấy trong người hơi hơi khó chịu, nên xin với chủ nhà về. Bến nhà, Tứ bắt đầu bị sốt rét, rồi chỉ đau kịch liệt có một đêm, Tứ tắt nghỉ ! Tài ra Tứ đã bị « trúng nước » cũng như chục trăm người khác đã chết vì bỏ đồng bằng lên sống đất nguồn !

Nghỉ hè năm nay, tôi về quê, liền đến viếng... linh hồn Tứ. Bác tôi cũng vẫn nghèo kiết như lúc nào : cũng vẫn tập lên lợp bằng tranh rụ hồ trông đôi chỗ để đành nằng lợt vào ; cũng vẫn những chiếc cột tre xiên qua vẹo lại. Một chiếc bàn cũ nát chỉ còn ba chân và một chân gắng « thập » vào một miếng tre, kê sát vào một góc. Đó là bàn thờ của Tứ. Trên bàn để một thẻ hương con, một cục đất sét đâm từng lỗ làm nồi hương, một chén bằng đất đựng nước lạnh, và một chiếc đèn cây cháy chưa.

Tôi bước vào nhà, trong lúc bác tôi, chị Tứ và em Tứ đang ngồi lấy bếp trên một bộ phản chỉ còn hai miếng (vì hai miếng kia để cưa làm hòm cho Tứ !).

Thấy tôi vào, bác tôi lật đật đứng dậy rút chiếc chiếu đã xơ hai đầu, trải một cái dàn tre, và sắp trải lên giường. Tôi lanh lẹ cầm lấy tự trải ra và ngồi xuống. Tôi muốn hỏi thăm ngay về cái chết của Tứ, nhưng bác tôi như không để ý chuyện ấy và vẫn hỏi tôi về sức khoẻ, về học hành, về chuyện ở Huế. Tôi vẫn miễn cưỡng trả lời cho xong chuyện, để hỏi về việc Tứ chết.

Bác tôi vẫn yên lặng ngồi kể cái đời của Tứ như tôi đã biết trước, và thỉnh thoảng, tôi để ý, thấy một giòng nước mắt chảy quanh theo mi mắt.

Bỗng tự nhiên, tôi nghe bác tôi quát lên một tiếng, làm tôi phải dựt mình :

— Phương ! lượm trái bếp lên mau, có chó tha mất !

Thì ra trong lúc lơ đãng nghe bác tôi và tôi nói chuyện, Phương — em Tứ — đã vô ý để rơi một trái bếp nhỏ xuống đất và một con chó đói gần đó xương chạy đến sắp ngoạm ..

Thế rồi bác tôi ung dung kể nốt câu chuyện và thỉnh thoảng lại sụt sùi để đuổi mấy con ga đang bươi ở ngoài sân.

Đứng dậy chào về, tôi nhìn trên bàn thờ Tứ, nhìn lên mấy tấm phèn, vỏ cột tre, đồng những nhãn, những giấy mà Tứ đã dán từ trước, tôi thấy lòng bùi ngùi.

Tứ chết cũng như trăm nghìn kẻ nghèo khác đã chết, chết tối tăm, chết chẳng một ai thương tiếc. Không phải dân quê họ lãnh đạm với bà con, con cháu đâu. Nhưng đối với họ, một kẻ đã chết rồi là một kẻ không còn kể đến nữa. Cái thiệt thực của họ là phải kể những kẻ đã sống, phải nuôi những kẻ sống ấy !

Nghĩ đến thế, rồi nghĩ đến những chuyện mà bảy năm ở Huế, ở cái đất đầy những quí phái trưởng giả, đã làm đau cho tôi biết, tôi ngậm ngùi. Nhưng than ôi ! tôi chẳng muốn kể lại làm gì !

Huế, Mai 1937
DOFIAN

ĐẠI VÕ ĐÀI

PHAN-THANH-KHUYẾN
(Qui-nhơn, Bình-định)
12 13 14 15 JUILLET 1937
(Mồng 5 đến mồng 8 tháng 6 Annam)

VÕ HÔNG-MAO
VÕ ANNAM — VÕ TÀU

Nhiều tay võ-địch Trung-Nam-Bắc đến dự thi và tranh giải thưởng của thành phố Quinhơn cũng nhiều vị tư trong gia hiến cho. Có tiền tư thưởng và tiền đồ rất rộng-đãng.

Giải thưởng Địa-dịch 60$00 hiến riêng cho võ-sĩ nào thắng đặng đánh thắng Nam-kỳ hay là Bắc-kỳ.

Ban Tổ-chức kính cáo

THUỐC OKASA

NGƯỜI GIÀ HOÁ TRẺ

Có nhiều người vì bộ hạch yếu dần dần thành ra lắm khi bị tật đường, trong mình thấy suy nhược buồn bã, da thịt mỏng mảnh nhăn nheo, những người đó, dù ông hay dù bà, có thể cải trang vài tuần lễ lại khoẻ mạnh như trước, lại trẻ ra mãi. Muốn vậy thì thế nào cũng phải dùng thuốc có chất hormone thật tốt, chế rất kỹ lưỡng theo các cách mới mà vệ sinh vừa cần thận.

Thuốc có hormone, hiệu OKASA, pha thật khéo, chế theo cách riêng của ông hương y LAHUSEN tìm ra, bao giờ cách chế cách pha cũng mới nào cần thận, thật không thuốc hormone nào bằng, vì vậy các ông thầy thuốc hay khuyên uống thuốc này lắm. (OKASA đã chữa khỏi nhiều người mà các thuốc khác không chữa nổi). Muốn được gửi biếu cách ăn có vệ sinh nói về thân thể và các thứ bệnh, xin gửi thơ hỏi lại "Laboratoires OKASA, 8, Faubourg Saint-Honoré, PARIS, Serv. 19. OKASA "Bạc" cho đàn ông, "Vàng" cho đàn bà, bán tại tất cả các hiệu bào chế,

Ở Huế : *F. IMBERT, Pharmacie Centrale de l'Indochine.*
Tourane : *Grande Pharmacie Centrale NGUYEN TAO, Rue Jules-Ferry.*
Nha-trang : *Pharmacie TA-NGOC-LIEN, Rue Colombier N° 1*

VIỆC TRONG NƯỚC

NGHỆ-AN

Lý trưởng hiếp dân và tiêu lạm tiền công

Lý trưởng Ngô-phú Bân, làng Phú Sâm, tổng Văn Viên, phủ Hưng nguyên, làm việc những lạm như sau này :

1/ Từ năm 1929 đến nay lý trưởng Bân tiêu mất 1360 quan tiền tuần vương của làng.

2 / Năm 1934 sở nông giang đắp con đường đi đi qua làng, trả cho dân 61$20, tiền đất lý trưởng tiêu riêng.

3 / Sở nông giang đào đất đắp đê có trả cho dân 12$80 lý Bân cũng bỏ túi.

4 Tự đánh lấy 5 mẫu ăn công điền để làm việc chi phí hàng năm.

5/ Đất ruộng công thiên vị chia không đều.

6-) Mỗi năm tế tự chỉ có vài lệ mà lý trưởng cũng bọn hào đình lại 8 mâm rượng chia nhau.

Đã vậy lại còn cho bọn Trần-Dần (con rể lý trưởng) Chất... làm thịt bò định đem bán. Trong làng có Hoàng-nghĩa-Em thấy vậy can ngăn nói rằng : ốm bò ỷ bị truyền nhiễm thì lý trưởng phải thường. Lý trưởng đi nhà nghe lời còn rể bọn hương tiêm và đem phòng cung cấp cho nhà Hoàng-nghĩa-Em bắt trói. Em lần thoát thì lý trưởng Bân bắt vợ Em đưa ra điếm.

Việc sau này mới xảy ra hôm 21 Juin. Hoàng-nghĩa Em đã trình đầu đuôi tại phủ.

Kẻ lạm quyền hiếp dân như thế, mong quan trùng trị cho. Dân nguyện

(Xem qua trang 3 cột 1)

明 NGAY-NAM 南

NGUYỄN-TIỂU-tài : NGUYỄN-THANH-TIỂU, Propriétaire
Rue du Cinéma, Ville QUANGNGAI
Chuyên sửa Đồng-hồ, đã được ơn 2 chánh-phủ thưởng nhiều Bằng cấp

Thưa quí Ngài ; Bản hiệu đã từng nghiên cứu nhiều năm sửa những đồng hồ và có sửa cả : đàn manchon, đèn dầu nước, đèn pile, máy hát, máy may, sơn và sửa xe máy, đóng vỏ gỗ và vỏ mặt đồng hồ treo, làm xoa trời nước kiểu mới, làm và sửa tất cả đồ đồng, thiếc, thau, kẽm, sắt v v... (Sau sẽ mở thêm nhiều công nghệ khác nữa). Đối đãi thật tình, kỹ lưỡng cẩn thận, giá định công bằng, thiệt là một nơi sửa tốt, đã cậy cho quí Ngài tin cậy ; Vậy xin quí Ngài vui lòng chiếu cố cho, đặng công nghệ ngày thêm thạnh đạt ! Rất mong ! !

Lại nữa : Bản hiệu có dạy nghề sửa đồng hồ, Ngài nào muốn cho con em được một nghề tinh, xin mời đến hoặc gởi thơ thương lượng ! !

Bản hiệu chủ nhân kính thỉnh

BA = TƯỚC MÔNG = THÊ = TON

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)
PHÁP-QUỐC LỊCH-SỬ TIỂU-THUYẾT
Tác-giả : Alexandre Dumas — Số 198 — *Dịch-giả :* Nam-Sơn

— Nhâm... ta sẽ thuê một cái phòng, ăn bận cho ra phết, rồi ngày nào cũng như ngày nào đến tiệm ca-phê đọc báo chơi cho vui ; tối lại, thì đi xem hát, hay xem chiếu ảnh.

— Nếu ông làm được như vậy và ăn ở cho thật khôn ngoan thì rồi việc gì cũng thông suốt cả.

— Còn anh, anh định làm gì ? Làm bộc đại thần nước Pháp chăng ?

— Biết đâu !

— Quan Tham-mưu Tổng-trưởng trước kia cũng vào hàng đại thần nước Pháp, nhưng rồi cái lệ cha truyền con nối đã bị bãy đi.

— Đừng nói đến chính trị ! Bây giờ ông đã có cái ông muốn có, về đã đến nơi rồi, thôi xuống xe mà trốn.

— Không.

— Sao lại không ?

— Thì anh thử nghĩ xem, trên đầu bịt cái khăn, như thế này chưa mang đôi giầy như thế này rách, trong lưng lận mười đồng vàng, không giầy mà gì cả, mà lọ thọ đây làm sao cho khỏi bị người ta bắt ! Khi đã bị bắt rồi thì ta buộc phải khai là anh cho mười đồng vàng ấy : Sau đó, chắc có cuộc điều tra : để điều tra thì tất biết ta ở Tu-lông trốn đến đây, rồi tất cho giải-giao.., Kết cục ta trở thành tên tù số 106, hết nói chuyện gì cả. Không, phải cho ta sống sung sướng ở Pa-ri đây với.

Ân-đờ-rê-a trợn ngược hai mắt, chăm chăm nhìn Kha-đông-thuộc một hồi rồi gò cương ngựa lại mắt nhìn chung quanh, tay thò vào túi, nắm khẩu súng lục.

Trong lúc ấy, Kha-đông-thuộc cũng lanh ý đưa tay ra sau lưng rút cái dao tay mà người mang thường trong mình để tự vệ.

Ân-đờ-rê-a thấy thế bèn để khẩu súng lục nắm lăm lăm trong tay, đưa tay vuốt râu một hồi rồi nói :

— Được, ông sẽ sung sướng phải không ?

Kha-đông-thuộc vừa cất cái dao vừa nói :

— Ta cố gắng hết sức của ta.

— Thôi ta vào Ba-ri, nhưng nghiệt quá, làm sao cho khỏi bị người ta nghi ? Tôi tưởng với cách ăn bận của ông, mà ông đi bộ thì ít nguy hiểm hơn đi xe.

— Không can gì hết, để rồi anh xem.

Nói đoạn, Kha-đông-thuộc lấy ngay cái nón Ân-đờ-rê-a đương đội mà chụp vào đầu người, lại lấy cái áo tơi của người lái xe để lại trong xe mà choàng vào mình, thành ra một người tôi tớ đi theo hầu.

Ân-đờ-rê-a hỏi :

— Vậy thì ta để dẫn dàu như thế này sao ?

— Anh có thể nói, giờ lắm bay mất mồm của anh được chờ lại.

Thế rồi Ân-đờ-rê-a cho xe chạy qua biên giới Ba-ri.

Qua khỏi chỗ nguy hiểm ấy rồi, đến một con đường ngang, Ân-đờ-rê-a cho ngựa đứng, Kha-đông-thuộc nhảy xuống đất. Ân-đờ-rê-a nói :

— Ông đưa cái áo tơi và nón lại đây chờ ?

— Anh nở để cho ta cảm gió sao ?

— Còn tôi ?

— Anh còn trẻ, còn mạnh, không can gì đâu. Thôi chào anh.

Nói đoạn, Kha-đông-thuộc đi vào một con đường hẻm mà biến mất.

Ân-đờ-rê-a thở ra và tự nói một mình :

— Đời này, không thể nào hoàn toàn sung sướng được !

VIII

Chuyện vợ chồng

Tới ngã ba đường Lu-y XV, ba nhóng thanh niên : Mát-xi-mi-liêng, Sa-tô Rờ-nô và Đờ-bờ-ray chia tay nhau.

Mát-xi-mi-liêng và Sa-tô Rờ-nô ai về nhà nấy, còn Đờ-bờ-ray thì đi thẳng đến nhà ông Đăng-lát.

Đồng một lúc với Đờ-bờ-ray, chiếc xe của Vinh-phơ đưa bà Đăng-lát về đến nhà bà.

Vì là người quen biết đã lâu với nhà Đăng-lát, nên Đờ-bờ-ray vào trước trong sân, đưa cương ngựa cho một người bồi giữ, rồi trở ra tiếp bà Đăng-lát, đưa tay đỡ bà xuống xe.

Khi hai người đã vào trong sân và đóng cổng lại rồi, Đờ-bờ-ray bảo bà Đăng-lát :

— Sao trong khi nghe bà nước Mông-thê-tôn kể chuyện huyền hoặc ấy, bà lại xám ?

— Vì tối nay, tôi nhọc quá.

— Không, tôi không thể tin như thế được, vì khi mới tới nhà bà nước, bà có vẻ vui vẻ mạnh khỏe lắm mà, ông Đăng-lát mới thiệt là nhọc, chắc có ai làm điều trái ý bà, bà cứ nói thiệt cho tôi nghe, tôi không thể chịu để cho ai ngạo mạn với bà...

— Anh lắm, thiệt không có chuyện gì cả.

Vào đến cửa phòng bà, bà Đăng-lát gặp Cọt-nê-li, một người bồi phòng được bà tin cậy nhất. Bà hỏi :

— Con gái ta làm gì đâu ?

— Cô học luôn, và mời đợi đi nghỉ đây.

— Tưởng như ta mới nghe tiếng nó đờn kia mà.

— Bẩm không, cô Át-mi-đi đờn dây.

— Được, vào đây thay đồ cho ta.

Hai người giắc nhau vào trong phòng. Đờ-bờ-ray nằm ngửa trên cái ghế dài.

Bà Đăng-lát đứng trong phòng nói ra :

— Đờ-bờ-ray, anh thường phàn nàn không được cái hân hạnh nói chuyện với con gái tôi phải không ?

Đờ-bờ-ray vừa ngồi giỡn với con chó của bà Đăng-lát vừa trả lời :

— Không chỉ một mình tôi, mà chính Mọi-xây cũng phàn nàn không khi nào được nghe tiếng nói của người vị hôn thê của mình ta.

— Có vậy. Nhưng rồi đây, sự ấy sẽ thay đổi hẳn, và anh sẽ thấy con gái tôi vào phòng giấy anh.

— Vào phòng giấy tôi ?

— Nghĩa là vào phòng giấy quan Tổng trưởng.

— Để làm gì ?

— Để xin làm một tài tử ở trường hát Ô-bê-ra. Thiệt tôi chưa thấy ai thích âm nhạc như nó.

(Còn nữa)

L'EXTRÊME-ORIENT CAPITALISATION

VIỄN-ĐÔNG LẬP-BỒN

HỘI ĐỒNG PHÁP có danh bạ vốn 4.000.000 phật lăng, một phần to đã góp rồi Công-ty hành động theo chỉ dụ ngày 12 tháng tư năm 1934 đăng bạ Hanoi số 419

Món tiền lưu-trữ 858.550$71

(Tính đến ngày 31 Décembre 1936 để Hội hoàn trả lại cho người đã góp)

HỘI ĐỒNG PHÁP SÁNG LẬP NÊN BỞI

HỘI LẬP BỒN TO NHẤT HOÀN CẦU

HỘI SÉQUANAISE LẬP BỒN, HỘI PHÁP QUỐC

Ở số 4 đường Jules Lefèbvre, Paris

GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐỂ DÀNH TIỀN

Tổng-cục ở HANOI số 32, Phố Paul - Bert. Giấy mới số 622
Sở Quản-lý ở SAIGON số 68, Đường Charner. — Giấy mới số 21.435

Bảng xổ số hoàn tiền về tháng Juin 1937

Mở ngày thứ hai 28 JUIN 1937 hồi 9 giờ sáng tại sở Tổng-cục ở số 32, phố Trần-Tiễn (Paul Bert), HANOI do ông DUVILLIER, Chánh Thanh-Tra của hội ở HANOI chủ-tọa, ông BẠCH-NGỌC-THỨC, Trưởng-Phố ở BACNINH và ông PHAN-GIA-LIỄU, phòng-giữ ở HAIDUONG dự tọa.

Những số trúng nhằm theo số đã quay ở bánh xe ra	Danh sách các người trúng số	Số tiền hoàn lại
TARIF A		
Những số đã quay ở bánh xe ra : 2.827 - 2.917 - 1.432 - 648 - 17 - 897 - 268 - 574		
3.917	M. HOANG-XUAN-YEN, đại-lại ở Nam-Dàn (Nghệ-an), (phiếu 4068).	400$00
7.432	Ba Là-Tài Lợi, P. T. T. ở Tourane (phiếu 4065)	400.00
18.897	Mme PHAM-VAN-CAT née Phạm thị-Quý, Gièo-học, Vientiane (phiếu 10685)	1.000.00
18.268	M. [illegible], cựu hương kiểm, Thừa-thiên, (phiếu 4065).	400.00
21.674	Cô TRAN-THI-YENG, buôn bán ở phố Mỹ-Tho ở Sadec, (phiếu 4065).	400.00
Ancien TARIF		
Lần mở thứ nhất : hoàn vốn bội phần		
Những số đã quay ở bánh xe ra : 7.483 - 1.066		
7.483	Phiếu này bán bỏ ở Saigon vì thời không chơi họ nữa	
31.066	Phiếu này cũng bỏ ở Saigon vì thời không chơi họ nữa	
Lần mở thứ hai : hoàn nguyên vốn		
Những số đã quay ở bánh xe ra : 693 - 1.906 - 1.485 - 231 - 977 - 2.735 - 348 - 1.069 - 80 - 1.293 - 2.128 - 756 - 1.890 - 180 - 2.823 - 437 - 2.968 - 863 - 1.963.		
18.516	M. LE-BA-TIEN, làm sở Điện, Haiphong (phiếu 3068)	200$00
22.609	Cô ELIE CIAVALDINI, 204 rue Legrand de la Liraye Saigon (phiếu 3068),	200.00
26.295	M. NGUYEN-HUU-THANH, c/o M. BAN sở Vô tuyến điện, Khouen (phiếu 3068).	200.00
38.899	Père A. de COOPMAN, 180 rue Richaud, Saigon (phiếu 3068).	1000.00
51.603	M. LE-THIEN-CUI dit DAI, 165 rue Đông-ba Huế (phiếu 3068).	200.00
55.958	Phiếu này chưa phát hành.	
Lần mở thứ ba : khỏi phải góp tiền tháng		
Những người có tên sau này trúng số được linh phiếu miễn trừ trị giá kể ở cột thứ nhất có thể bán lại ngay theo giá tiền kể ở cột thứ hai. Những số đã quay ở bánh xe ra : 1896 - 2045 - 1913 - 1264 - 1197 - 2510 - 1250 - 2264 - 2023 - 2278 - 199 - 29 - 65 - 2007 - 1615 - 2083 - 279 - 852 - 778.		Cột thứ nhất / Cột thứ hai
18.100	Bà NGUYEN-THI-LA, buôn bán, 49 rue Commerce, Thanhhoa (phiếu 3068).	200$00 / 115$50
26.021	M. TRAN-VAN-DANH, hội đồng quản hạt ở Thừa-Thiên, Bienhoa (phiếu 3068).	200.00 / 112.20
30.190	M. Marcel BARBIER, chánh kế-toán sở gián, Saigon (phiếu Prime Unique 1068/00).	200.00 / 712.00
36.065	Bà NG.-THI THANH-MIEN, buôn bán, 77 phố hàng phèn Hanoi (phiếu 3068).	200.00 / 109.80
54.778	Phiếu này chưa phát hành.	

Kỳ xổ số sau định vào ngày 28 Juillet 1937 tại sở Quản-Lý số 68 đường Kinh-Lấp (Bd. Charner), SAIGON.

Chắc là ngài muốn có được một số vốn lớn mà mỗi tháng chỉ phải dè dành một số tiền nhỏ.

Ngài cũng mong được dịp may trúng số và lãnh ngay một số tiền to tát.

Thứ vé tiết-kiệm mới của bản-hội

« TITRE A »

được lãnh 80% về tiền lời, ngay từ lúc mua vé

Người chủ vé gây vốn bằng cách góp tiền từng kỳ trong một thời hạn có thể kéo giài đến 25 năm, tùy theo ý muốn, mà có thể lãnh ngay số vốn ra nếu vé mình trúng ở trong các kỳ xổ số hàng tháng, hay cứ làm đến hết hạn vé.

Ví dụ : Một số vốn có bảo đảm

Góp mỗi tháng	ít nhất là :
30$00 Đề gây	12.000$
20$00	8.000$
10$00	4.000$
5$00	2.000$
2$50	1.000$
1$00	400$

Ngoài số tiền vốn đã cam đoan, chủ vé còn được hưởng thêm tiền lời, càng ngày càng tăng lên.

HƠN 84 TRIỆU ĐỒNG BẠC, TIỀN GÂY VỐN TRONG ĐÔNG PHÁP

*) Chỉ lần đầu là phải trả thêm 0$10 nữa của số vốn thì 0$10 nữa vào tiền thuế hành chính

VIỆC TRONG NƯỚC

(Tiếp theo trang 1)

Mọc mận khoe ăn mẹ lên !

Độ mấy tháng Mai tới này, ở vùng phủ Diễn, Yên-thành, Nghệ-An cần-cứ thợ cắn hoạ của mẹ lên !

Thứ hoa này nhỏ thì bằng ti'u con kê một, ăn hai lần thì bằng con tằm, yêu, đau toàn cả mình. Trừ thứ lúa đã già nó không cắn được, còn lúa cấy mới bén đọt và mạ non, thì nó ăn tận đất !

Cái nạn đại họa chưa thoát khỏi, thì bị nạn cắn keo! Mùa tháng năm đã hèng, mà nhà tháng mười cũng thấy gặp đặng ngay ! Nông cân

HÀ-TĨNH

Thầy giáo và trường phụ kiện nhau

Nguyễn bản (phát phần thưởng cho học trò trường Vĩnh-lạc, tổng Vĩnh-tân, (Đức-thọ) có con ngựa của thầy chính Phan Quân nghe tiếng phát vùng chạy, trường phụ Nguyễn-Tăng đuổi theo, để bắt giữm. Hai thầy giáo Nguyễn-Duc và Thái-ngọc-Bội gọi Tăng vào mắng và đọa đuổi về tội làm việc người bổn phận. Tăng đã xin lỗi hai thầy trước mặt công chúng, trường việc nhỏ mọn bỏ qua. Không ngờ hai thầy lại kiện Tăng tại quan Đốc học,xin đuổi Tăng về xin quan Đốc cho tên Vận tên là Nguyễn-năm-Mạo thay chưa trường phụ

Nghe Tăng có đơn kêu, chưa rõ kết quả ra sao.

QUẢNG-NGÃI

Bị phạt vì dán quảng cáo nơi trường

Sớm mai 26-6-37, tại các phố buôn ở thành phố Quảng-ngãi thấy quan Một cò Reinco, quan phiên Thẩm đi xét các phố hễ phố nào có dán giấy quảng cáo như giấy quảng cáo hàng dầu. . .. thuốc . . .sách . . v. v. đều đo ghi điện tích tờ quảng cáo ấy và ghi quảng cáo và hàng bên gì, để tên phạt, đều là tờ quảng cáo ấy dán ở nơi cửa trường của phố người chủ buôn, như cao hiệu Liên-lạch, Tín-Thành Thu-quán v. v... đều bị ghi vào sổ phạt cả. Hiệu Tín-thành có dán tại phía trong cánh cửa 17 miếng giấy quảng cáo và các thứ sách vở đều... (dán phía trong cửa mà lúc mở cửa thì bày ra phía ngoài), quan Một cho phạt mỗi miếng 2$ (17 × 2$ = 34$) và 1$70 bạc tem nữa, cộng là 35$70. M. Thành có kêu nài, viện lẽ rằng y ở nhà quê mới đến mở phố buôn, không rõ luật thế nào và quảng cáo y dán từ lúc quan Một cũ Berde nguyên ly. Không nghe có lệnh cho cấm. May thành tình xét phạt thì oan quá.

Quan bảo rằng : « Ở thành phố cần phải biết luật thành phố ».

Luật ấy chưa thấy niêm yết hay cứ tri tuần lệ nào cả, dân không hỏi dân mà biết, nên họ có tiếng than vãn.

Nhơn vụ này xảy ra, ký giả tò mò hỏi thêm thì thấy có nghị định quan Khâm-sứ Trung-kỳ ngày 5 décembre 1936 thi hành các thứ thuế tạp (Produits divers) được thu ở trong khu vực thành phố Quảng-ngãi đã nhập vào ngân sách tỉnh hạt trong có khoản nói :

« Cấm, bằng yết treo bảng quảng cáo hoặc chữ hiệu treo ngang đường bề trên bờ lề, mỗi ngày 0$10. Bảng treo về bất kỳ loại gì trồng bên đường, mỗi thước, mỗi tháng 0$30 hay mỗi năm 2$50 ».

(Oriflammes, banderoles, pariant annoncer ou enseignes installés à travers et au dessus de la chaussée par jour 0$10. Pancartes réclames de toutes natures fixés au sol sur la voie publique par mètre et par mois 0$30 par an 2$50).

Thế là lệnh trên chỉ thu số bọn quảng cáo ở bên lề đường hay treo trên đường, chớ không thu về các quảng cáo dán ở tường hoặc cửa trong phố. Tuy vậy, bản nghị định này dân thành phố chưa ai được thấy lệnh cấm trị tuần. Đối với vụ phạt này rất oan. Mong nhà đương cuộc tha thứ.

DÂN THÀNH tại cảo

BÌNH-ĐỊNH

Lời than phiền của các trạm

Chúng tôi tá dịch và linh trạm, xin phiền phủ xét cho sau này :

Nguyên năm 1931 chánh phủ đặt ra tiền giờ trạm thì trong tháng : linh 7$00, tá dịch 12$90. Không rõ vì sao qua đến năm 1935, thì linh bớt hết 1$00 còn 6$00, tá dịch bớt hết 5$00 còn 2$00 trơn.

Cũng là việc công về công việc mệt nhọc, không có ngày giờ nghỉ, mà trong mỗi ngày 0$20 thì sống thế nào, mong chánh phủ xét cho. *Tá dịch và Linh trạm*

Thi - Văn với Thời - Đại

0$08

Bệnh Quỳ Thuốc Tiên

Nếu các ngài mắc bệnh Lậu, hay Tim-La, mới hay đã nhập cốt, hay Lậu đã Nhập-cốt, thì trong người tuy được khỏe mạnh, chỉ khi nào thức dậy uống rượu vào, trong người một nhọc thì sáng có tí mủ, hay nước đái vàng, hay có cặn trắng, như thế là lậu nhập cốt, bệnh như thế vô tình đi lại với vợ, khi người vợ mắc phải thì không dan buốt gì, chỉ thấy ra khí hư, huyết bạch, sau các vì trùng sẽ ăn vào trong tử cung, thì hay lạnh bụng, đau bụng, đau giọ còn (Métrite) đa thì vàng, hay rong sắc vật, hay nhức đầu v. v., vì không đau buốt, vì tử cung của đàn bà nó ngắn và to, vì thế không mấy người biết tưởng không phải bệnh lậu, như thế để lâu sinh ra lắm bệnh nguy nàn lắm. Vậy các ngài mắc các bệnh đó mà đã uống đủ các thứ thuốc, trong Nam, ngoài Bắc, rồi, bệnh vẫn không khỏi, vẫn rất hại mọc dộc. hãy lại lại dùng thuốc HOÀNG-VĂN-ẤP 67 Minh-xá BẮC-NINH (Tonkin) nặng thì nào cũng mau khỏi vì rất hết mọc dộc, người không hại, không hại cùng dược, thực như thế, chứ bản hiệu không làm một người nói như thế, như thánh rất lại chỉ là tên người có bệnh, tiền mất bệnh còn, còn thuốc của bản hiệu để uống là khỏi, thuốc lậu 1$00; Tim-La 2$00 1 lọ, khi mua gửi lĩnh hôn giao ngân ; bản tại 14 Hàm-Hàng Phanthiết, Quảng Lợi. Chợ Gòm Phanrý, Mai Linh 60 Avenue Paul Doumer Haiphong, của đại-lý Hưng, Saigon, vân vân.

Rượu - Chổi Hoa - Kỳ

Sinh-đề, Tê-thấp, Tiệp-vị, Sai-gòn tim-thịt, Chảy-máu đứt-tay, Cảm-hàn cảm-thử, Sổ-mũi bất-hơi, Đau-xương đau-mình, sáng dậy đau lưng theo điều kiến hiệu.

Muốn mua hỏi ở các nhà Đại-lý bán thuốc PHONG-TÍCH «CON-CHIM».

THUỐC LẬU Á-CHÂU

CÔNG HIỆU LẠ LÙNG ! !

Thuốc này của vị Tân-y-Học mới phát minh ra rất là hiệu nghiệm, uống vào đến dái thì bệnh lui đến đấy, người nhẹ uống độ 3 ve, người nặng uống độ 5 ve là hiệu mọc tinh mạnh. Chất thuốc rất lành, không hại sinh dục. Đàn bà có thai cũng dùng được. 1 — Thuốc trị chứng lậu mới phải, tiểu tiện tiu buốt, rồi đau và ra mủ.

2 — Thuốc trị chứng lậu lâu ngày chưa được tiệt nọc, đi tiểu như thường, lúc trắng, lúc vàng, hoặc đang đục như nước vo gạo, lâu vẫn như màng đặc, như rai v. v. giá một ve 1$00, nếu tá giá 0$50,

Bán tại :

Á-CHÂU DƯỢC-PHÒNG

N° 127 phố Hàng-Bông

(Cửa-ngõ) HANOI

Đĩa hát VICTOR

Phụng - Hảo 1937

Miles Phụng Hảo, Tư-Sọng. M.M. Năm-Châu, Tư-Út có nhiều bản mới đặc sắc. Đĩa hát bộ Saigon TÂN-THÀNH BAN danh tiếng nhất ở Nam-kỳ. Hướng-dạo, hát Cao-Miên, đờn ngũ âm.

Đại lý đĩa VICTOR, máy hát DOUGLUS và máy VICTROLA

RCA

LÊ-VĂN-TÀI

82 -:- rue G. Guynemer -:- 82

SAIGON

NHÂN-TẠO-HUYẾT BỔ-HUYẾT — SÁT-TRÙNG

CỔ-TINH BỔ-THẬN THẬN-HƯ — DI-TINH

Sê-dương thiên-thì — Lọc cạnh màu bền — Làm cho khỏi-hoạt cung-tiu — Công-dụng đặc-biệt là sát được vi-trùng LẬU có GIANG-MAI, vì các chứng sôi, lở, ghẻ — Giải suy gầy rộ ti ăn, mạnh xác — Bán bổ có mang dùng an-thai — Ở nơi đông chóng đã da, quen trở lại tươi đẹp.

CHUYÊN-TRỊ : Bình - tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khí xo phải : đau lưng, mỏi mệt, mất ăn, tai ù, đầu váng, cổ họng rát, mồi khô — Giấc năm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi liên miên, chiêm-bao mộng-mị nhiều đêm.... Bệ nặng nhẹ, đã dùng thuốc này là được khỏi hẳn.

Mỗi chai 1$00 — Mua (4)7$50

Hai thứ thuốc này nổi tiếng khắp Đông-Pháp, người không biết theo mình-tự đi đàng trước, nay xin đích bản phân chất, được quán niêm ANTONINI ben khen thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT sau khi nghiệm thí-nghiệm về phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau :

« . . . . Thuốc này tẩy toàn tinh chất của nước một thứ quý quí, « trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương-pháp bên Tây, hợp dụng cho người Annam có thể bài khí huyết, thông nhu « khiếu, làm cho bồng huyết cầu (globulins rouges đỏ, máu) tươi tốt trong cạnh, và cốt trừ được vi trùng lậu, giang-mai ».

Trích dịch đoạn ngài chứng nhận thuốc CỔ-TINH BỔ-THẬN « . . . . Thuốc này không có chất độc, tinh chất toàn nguyên liệu « rất quí như SÂM một cay v. v... trị chứng đau thận đi-tinh ».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

MỘT VIỆC ĐÁNG MỪNG

Hòa-bình le 2 Juillet 1937

Monsieur TRẦN-ĐẮC-SỬ — HANOI

Thưa Ngài, chúng tôi gặp được thuốc bổ A-phiền của Ngài trong chân tôi nhiều người bỏ được, có người hút nặng 2, 30 năm cũng bỏ được, khi bỏ người rất mạnh khỏe đi làm như thường, ưa ấy không bắt nào chúng tôi tả xiết, nay nhờ ngài gởi cho mỗi chục ve hạng ba 2$00 để tôi cho những người làm việc dưới tôi bỏ hút, vì hiện nay hút thuốc phiện nhiều sự khó khăn lắm.

BẠCH-VĂN-HOÀNG Trí châu HÒA-BÌNH *kính thư*

Thuốc này dưới quyền kiểm soát thí nghiệm Đông-dương và duyệt tha án số 47 không ai được làm giả, thuốc có 5 hạng, nặng nhẹ khác nhau VĂN MINH GIỚI TÊN HOÀN, hạng nhất 5$00, hạng nhì 3$00 hạng ba 2$00, hạng tư 0$50 mỗi ve, muốn thêm sức khỏe khi bỏ hút dùng thêm thuốc sâm nhung sang bổ hoàn 2$00 một ve, uống 2 tuần lễ nó lọc hết máu cả sinh máu mới, đa thị lòng bảo không ai biết mình hút thuốc phiện, đã bí Pharmacie Tôm-Tinh, M. TRẦN-ĐẮC-SỬ phố số điều 73 HANOI.

Có bán ở các đại-lý M. Tôn Tôn phố Doumer 57 Haiphong. Lê Năm Hưng ở Phanthiết, Hanoi. Võ thị Trang ở Tuyhòa, M. Trần Cảnh ở Quảng-ngãi (annam), M. Lê văn Nhuận rue Thi nghè 27 ở Binhdjan, M. Ngô văn Thọ ở Cần-thơ, M. Vinh Hiệp Phát ở Longxuyên (cochinchine), M. Nguyễn văn Sông ở Pakse. M. Đào Tiến Thakhek, Phạm thị Lộc ở Vientiane (Laos) M. Huỳnh Trọ 13 rue Mirador, Nguyễn văn Quí 67 rue prairie ở Phnompenh, cần mỗi tỉnh một nhà đại-lý.

Trong mùa viêm nhiệt, muốn tránh khỏi các chứng bịnh vặt, nên có sẵn trong mình một ve dầu Đại-Quang,

là

DẦU ĐẠI - QUANG

Mùi thơm dịu, không nồng gắt, rẻ tiền, công hiệu rất mau.

Dầu Đại-Quang hay khu phong, giải cảm, trừ tà uế, tránh khỏi các chứng bịnh thiên thời, gặp khi nhức đầu, đau bụng, ngạt mũi, chóng mặt, cảm mạo sương hàn, trúng phong, trúng thử, sốt, rét, hoặc say rượu, say sóng, xoa dầu này liền kiến hiệu ngay, có sẵn ve dầu Đại-Quang trong mình thì khỏi lo tật bịnh chi hết.

Ve lớn giá bán 0$20 — Ve nhỏ giá 0$10. Khắp các nơi trong cõi Đông-Pháp đều có đại-lý.

ĐẠI - QUANG - DƯỢC - PHÒNG

Tổng-cục tại CHOLON — Phân cục tại HANOI, 29, Phố Hàng-Ngang

Tiểu thuyết « Sư Đầu Quái Hiệp » đã ra số 6 để biếu không. xin Quí-Khách nhớ đón xem

Imprimerie TIẾNG-DÂN — HUẾ

Le Gérant HUYNH-THUC-KHANG